

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gid., za pol leta 1 gid. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravnitveno v dijaškem zemeniaču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Liberalni kmetijski prijatelji.

Kmetijske ljudi so nekdanj pri nas nemški grajščaki tlačili. Sedaj jih pa izsesavajo nemški liberalci. Prvi so se upirali na svoje grajščine, drugi pa odirajo kmetijsko prebivalstvo s svojimi liberalnimi napravami, najhujše s pomočjo denarja, kapitala. Nekdanj je kmet hlapčeval grajščakom in trepetal pred njihovimi beriči, sedaj rabota liberalnemu kapitalu in se trese pred svojimi upniki in oderuhi. Traja to uže 20 let. Kmetijski stan naglo propada, kar vidi vsak, ki ni slep. Kmetije sami to uže dobro spoznavajo in si prizadevajo liberalni jarem otresti. Povsod volijo, kder so le nekoliko še živi, konservativne može v župane, zastopnike poslance. Pri Nemcih je na kmetih liberalen poslanec bela vrana. Novošegni liberalizem jim velja povsod kot najhujši sovražnik.

Liberalci to sami dobro vedó. Tem bolje se moramo čuditi njihovi predrznosti, da zopet prihajajo kmetov lovit. No, hvala Bogu, pri nas je tudi slovenski kmet uže toliko spametovan, podučen, da le malokteri še veruje v liberalno evangelije. To se je videlo tudi v nedeljo 26. avgusta, ko so nemški liberalci močno bobnali v Mahrenbergu, Šmariji in Slatini. Vabili in lovili so kmete v nemški „šulverein“, pa kaj so opravili? Nič druga, kakor da so nekaj pijanih muh privabili, z njimi vred se upijanili in potem v razne svoje liberalne časnike lagali.

Takšni pijani shodi ugajajo k večjemu krčmarjem, kmetu ne pomagajo nič. Ta uže vé ali se lahko uveri iz sledečih vrstic, da nemški liberalci nimajo srca niti za nemškega, kamo li še za slovenskega kmeta. Jim je le za gospodstvo mar in za liberalni žep svojih kapitalistov. Le konservativci, nemški in slovenski, brigajo se za kmeta. Oni si prizadevajo liberalno povodenj, ki hoče kmečki stan zaliti, hitrej ko mogoče zaježiti. Minister Pražak je uže lani ukazal iz zemljiščnih ali gruntnih

knjig izpisati vse dolgove, da se izvé, koliko so gruntni posestniki dolžni in koliko obrseti ali činžev da na leto plačajo. No, in tu izvemo strašne reči. V liberalni dobi od l. 1860 naprej so kmete spremenili v tlakarje liberalnim napravam in kapitalom. Samo od l. 1871 — 1881 se je vsako leto dolgov navesilo po 80 milijonov, vкуп 859 milijonov goldinarjev. Drugo pa malo poprej. Pred l. 1860 bili so kmetije še primeroma malo zadolženi. Brez Dalmacije, Gališkega in Bukovine vknjiženih je v vseh naših deželah 2722,527,610 fl., od teh pripada na kmetijska posestva: 1946,000,000 fl. in morajo kmetije vsako leto plačati činžev, ako nečejo tožeb imeti in dražbam zapasti: 186 milijonov. To je nova tlaka in rabota, katere prej v tutej meri ni bilo. To je sad nemškega liberalizma, ki je razsajanju kapitala, oderuhom dveri na stežaj odprl.

Najhujši so štajerski liberalci. Zato so pa štajerski kmetije primeroma najhujše zadolženi. Kajti na Kranjskem pride povprek na enega človeka v primeri dolgov do prebivalstva, 135 fl., na Koroškem 185 fl., na Štajerskem pa 213 dolga. Kranjski kmetije imajo vknjiženega dolga 54,885,850 fl., koroški 52,108,789 fl., štajerski pa: 190 milijonov in 763,839 fl. Pomnite, kmetije slovenski in čitatelji „Slov. Gospodarja“, toto strahovito številko: 190 milijonov so štajerski kmetije dolžni, zvečinoma hranilnicam, kder se advokatom in liberalnim zveličarjem in nemškutarskim glavačem n. pr. celjskemu Glantschnigggu itd. ne godi preslabo, ter morajo plačati poprek kakih 9½ milijona goldinarjev obrseti ali činžev! To je čez 4 krat toliko, kakor znaša ves gruntni davek (letos je 2,082,000 fl. grunt. davka predpisanega).

Pomislimo še, da so štajerski liberalci deželne doklade strašno pomnožili, ker so deželne stroške do 4,712,336 fl. (l. 1861 bilo jih je kakih 800,000 fl.) pozvišali, da so drage okrajne zastope vpeljali, potepuhe in oženjene nemauiče srenjam obesili, trganje gruntov itd. zagovar-

jali, in dosta imamo o liberalnih kmetških prijateljih, kakoršnji se ponujajo sedaj n. pr. ptujski odzadnjač Mihelič ali celjski („Bauernfreund“) Glantschnigg pa njegov rep! Sedanja vlada si saj prizadeva kmetom pomagati, a toto vlado je eden izmed tistih liberalnih kmetških prijateljev, ki so 26. avgusta v Slatini zoper Slovence rohneli, očitno psoval in želel: naj jo h... vzame! No, to so nam lepi kmetški prijatelji, kmetom to, kar trtne uši vinogradom! Z Bogom! Drugokrat pa nekaj!

Desterniški.

Spomenica

političnega Slovenskega društva za ministerškega predsednika grofa Taaffeja, zadevna slovensko uradovanje na Štajerskem, sprejeta v občnem zboru v Sevnici dne 12. avgusta 1883.

1. Več kakor 1200 let prebivajo Slovenci na tleh sedanje kronovine Štajerske. Polnih 600 let veljajo kot najzvestejši podložniki vladarjem iz prenzvišene hiše Habsburške. Ko je cesar Rudolf I. Habsburški naše kraje pridobil, bili so Slovenci žalostni in nesrečni rabotarji, tlakarji, podaniki nemškimi grajščakom. Še le blagodušna cesarica Marija Terezija začela je kmetom stanje olajšavati, pravice grajščakom krhati, cesar Jožef storil je še več in cesar Ferdinand I., mili, je 7. septembra 1848 podpisal cesarski patent, s katerim je kmečki človek bil tisočletnega rabotanja in tlake za vselej rešen. ter v čast in veljavo svobodnega državljana povzdignjen. Tisoč let svobode oropani Slovenec postal je zopet človek, kakor so drugi svobodni ljudje.

Sedajni slavno vladajoči cesar Franc Jožef I. pa je 21. dec. 1867 podpisal državne osnovne postave, v katerih je vsem narodom svojega cesarstva podaril enakih državljanskih pravic. S tem stopili smo Slovenci kot vsem drugim narodom mile Avstrije enakopravni ljudje na pozorišče svetovne zgodovine, postali smo vsem drugim enakopraven narod!

2. Slovencev nas je 1½ milijona duš, ter smo, iz mislij pusteč Italijo in Oggersko, rastreseni po 6 kronovinah avstrijskih. Na Štajerskem nas biva skupaj več kakor 400.000 duš v 7 okrajnih glavarstvih: Radgona, Maribor, Ljutomer, Ptuj, Slov. Gradec, Celje in Brežice. Zadnjih 6 skupaj pripada v cerkvenem oziru škofiji Mariborskeje. Po letošnjem šematizmu šteje cela ta škofija 466.372 duš, večinoma samih Slovencev, kajti Nemci imajo popolno faro in farno službo božjo samo v Mariboru in Ptuj, pol službe božje pa v Slov. Bistrici, Celji in Mahrenbergu. Vendar v vseh imenovanih mestih in trgu Mahrenbergu treba je tudi slovensko službo božjo oskrbovati. To pa terja, da na spodnjem Štajerskem ni in tudi ne more

biti noben duhoven nameščen, ki bi dobro ne znal nemški in slovenski.

L. 1880 so ljudi šteli, pa na spodnjem Štajerskem našeli samo blizu 390.000 Slovencev, ki so izrekli, da navadno govorijo slovenski. Iz tega pa sklepati, da sploh ni več Slovencev tukaj kakor 390.000, to bilo bi popolnem krivo; kajti mnogo slovenskih hlapcev in dekel in delavcev še niti vprašali niso, ampak zavoljo njihovih nemških gospodarjev precej zapisali mej Nemce; mnogo ljudij zna slovenski in nemški in so jih zaradi tega že Nemcem prišteli. Pravih Nemcev pri nas je malo, mnogo Slovencev govori tudi nemški, a ogromna večina zna le slovenski. No, in že iz tega se more sklepati, kako potrebuje na spodnjem Štajerskem, da tudi uradniki umejo obadva deželna jezika, namreč nemški in slovenski.

3. Od tiste dobe, ko smo Slovenci postali vsem drugim enakopraven narod ter dobili vsem drugim jednake pravice, morali smo tudi tem pravicam jednaka bremena prevzeti. Moramo vsled tega plačevati velike gruntne dače, precej hude deželne, okrajne in občinske doklade, razven tega nas je pa še vojniška dolžnost zadela. V tej reči smo mi štajerski Slovenci celo Nemcem naprej, kajti čeravno štejemo na Štajerskem 200.000 Nemcev več kakor Slovencev, vendar moramo Slovenci dajati več vojakov. Tako n. pr. nabirajo od Nemcev novince za 27. celi pešpolk in za dva lovška bataljona, pa za polovico 47. pešpolka; pa tudi od Slovencev, čeravno jih je za 200.000 duš manje v deželi, jemljejo rekrutov tudi za celi pešpolk 87, za dva lovška bataljona (Ptujski in Celjski), vrhu tega pa še za 6. artilerijski (topničarski) in 5. dragonski polk, mnogo slovenskih sinov služi cesarja pri pionirjih itd. Ako tedaj država Slovencev štajerskim nalaga toliko bremen, dolžna jim je tudi privoščiti in dati, česar potrebujejo za svoj obstanek, razvitek in napredek, t. j. dejansko enakopravnost v šolah, uradih in javnem življenju, kakor nam to od samega cesarja podpisana postava svečano zagotavlja. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Odbiti ali odlomljeni rogovi.

Pogosto se primeri, da si govedo odbije ali odlomi rog. To se pa primeri na dvojni način ali tako, da rog od roženega čepa odpade ali pa da se oboje roženi čep in rog odkrhne. Če se samo rog odkrhne, se rana lahko zaceli, ako se okoli krvavega čepa platnene capice ovijejo in z jesihom in žganjem proti namakajo.

Drugi dan se pomaže platnena capica s katranovcem in z njo rana obeže, da se tako